

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 3/4 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20

INSERTABILE:

de un zăgar garsonat: prima dată 12
 luni; a doua oară 12 luni; a treia
 oară 8 h. de fiecare publicare.

Aficii abonamentelor, cât și inserțiile
 să se adreseze la biroul de administrație în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate:

Articuli neacceptați nu se pot returna.

Activitate, Pasivitate.

— Articoli primiti d'afară. —

I.

Dună cuvinte grele a căror deslegare a frământat de mult capetele bărbaților noștri, ară se ocupă cu politica noastră națională. Bărbații au spirit și inimă română, nencetat se luptă cu sine însuși și cu alții să deslege bine și în interesul bine înțeles al mult iubitei sale națiuni, — ca să afle politica cea bună prin care să poată duce națiunea la limanul dorit, să o desrobească, să o elibereze de lanțurile care o țin încătușată, împedecată fiind în libera dezvoltare politică, economică, culturală, morală și materială.

Chestia a fost foarte grea. — Și nu e mirare că în restimp de un pătrariu de secol trecut, bărbații noștri fruntași nu au fost în stare să stabilească în buna conștiință, care cale ar fi mai bună să apuce nația spre a putea să-și ajungă scopul.

Adevărat că și în anul 1881 au fost bărbați care n'au voit pasivitatea, dar de dragul solidarității s'au aplecat votului majorității și s'au acomodat.

Și acum după ce areopagul nostru, conferința națională din Sibiu reprezentată prin bărbații noștri de frunte, o comoară de talente, oameni esperti, iubitori de neam, — după o precugetare matură, — cu majoritate covârșitoare au decis ca în interesul propășirii naționale să între în activitate; mulți dintre frații noștri și acum combat activitatea, se țin orbiș de pasivitate, și ei nu se apleacă solidarității, cum au făcut-o activiștii din 1881.

Carmen Sylva.

Au apărut două cărți semnate Carmen Sylva, pseudonimul literar al M. S. Elisabeta, regina României; și Crăciunurile unei Regine, amintiri dintr-o viață regească.

Amândouă oglindesc și tâlcuiesc, un suflet ciudat și bun, de poetă visătoare, mistică romantică și răpită de ideal, care vibrează la răsunetul tuturor sunetelor firei: furtuna ce vâjje, vântul ce clatină brazii adânci, foșnetul frunzelor moarte, clopotul mănăstirei bizantine ce bate în tăcerea munților, plângerile nenorociților în orașe.

Aceste pagini mi-au deșteptat amintirea plăcută a unei șederi de curând în România, unde am fost chemat pentru niște conferințe asupra artei noastre dramatice contemporane.

Frățele Regelui murise chiar în ajunul zilei, în care aveam să iau cuvântul la Ateneu.

Într-o dimineață, primii vizita d-nului dall'Orso, secretarul Reginei. M. S. binevoia să-mi arate părerea Sale de rău că n'a putut, din pricina doborârii, să ocupe loja regală a Ateneului. Avea bunătațea în același timp să dorească să mă vadă a îmi hotărî o zi de audiență.

Palatul regal e pe calea Victoriei, în cartierul cel mai umblat. Ușa cea largă a aripei stângi dă în camerele Reginei. Am intrat în salonul doamnelor de onoare, cu cari, așteptând să mă primească M. Sa, am schimbat complimentele obicnuite. După câte-va minute, o doamnă de onoare mă pofti să intru la Regina.

M. Sa îmi apărură în pragul salonului, dreaptă și zimbitoare în rochia-i largă și neagră, mare, cu părul alb ce-i încunună fața colorată, lumi-

nată de o privire vioae, inteligentă și bună, ca un nimb mareț.

Imi vorbi, c'o blândețe, c'o peliteță aleasă, cu acea îndemănare binevoitoare ce o caracterizează și în care se află nu știu ce îngrijire părintească, — de literatura noastră care-i place și pe care o cunoaște de minute. M'am grăbit să-i cer câte-va amănunte asupra activității Sale. E de neînchipuit hărnicia covârșitoare a acestui spirit femeesc, deschis tuturor îndărilor lumii artistice și intelectuale. Am vorbit despre fermețătoarele povești ale Peleşului, scrise în cursul visărilor romantice sub umbra coastelor ce mărginesc pîriul; despre legendele germane și românești culese dela țărani; despre poeziile sale de o inspirație largă și curată, însuflețită de o adiere întăritoare de frumusețe și bunătațe.

— „Da, imi spuse, vreau să ridic spiritul și inima poporului meu; vreau să-l îndrept spre poezie și artă; mi-ar plăcea ca femeia să se deprinză să-și primească prietenele ca să asculte pagini frumoase și elocvente, să reprezinte opere dramatice de valoare; să-și înfrumusețeze încăperile cu cap'o d'opere și să încălzească sufletele prin admirarea comună a manifestărilor celor mai mângâietoare ale artei și Idealului“.

Are o mulțime de planuri, dar îi e teamă că n'o să aibă vreme să le intruzeze. Acum alcătuește o dramă sfîșietoare, al cărei subiect e luat dintr'o întâmplare adevărată: un bărbat, jertfa unei fatalități tragice, ajuns nevrednic din neprevedere sa și ispășind prin muștrări de cuget.

Pe când vorbește, trăsăturile-I mișcătoare se aprind vorbirea îi e ușoară și hotărîtă; sunetul glasului, pătruns de un suris bine-voitor, păstrează urma unei dureri depărtate.

de douăzeci-și-patru ani a împiedicat pro-pășirea națiunii române.

Minoritatea conferinței din 1881 fiind-că s'a fost statorit că trebuie să se supună majorității, a trebuit să tacă, pentru buna înțelegere în interesul solidarității!

Ministrul-președinte Coloman Tisza, la auzirea concluzului de pasivitate, întorcându-se pe un picior și bătând în palme a ris și s'a bucurat ca un copil — exclamând: «Acum vom avea pace de netrebnicii Români. Nu ne vor conturba în lucrările noastre!»

Asta a fost succesul decretării pasivității! O idee mai nenorocită n'a putut să fie de cât pasivitatea.

Să fim luat de exemplu Cehii. Zece ani au fost Cehii în pasivitate, ca în fine să între eară în Reichsrath văzând bine că cu pasivitatea nu pot ajunge scopul, și convingându-se că fără ei încă se întoarce roata Monarhiei. Au văzut că cu pasivitatea stagnează viața politică a lor. Au intrat în activitate. Au luptat din greu și eată-i acum au ajuns să lupte pe picior de stat cu asu-

Dar până când se țină pasivitatea noastră? Nu ne-am convins până acum că mai departe nu poate ținea dacă nu vom ca poporul nostru să adoarmă de tot?

Eu și cu mine mulți am fost de părere, că apatia aceasta pe care pretutindenți am văzut-o în era pasivității, prin lupta activă la alegeri ar desamorni și poporul ar deveni conștiu de sine.

Și eată că părerea noastră s'a adeverit de bună.

La Iași, e o catedrală în stil bizantin, ale cărui zidiri sunt împodobite cu fresce. Pe una din ele, Regele și Regina sunt reprezentați în atitudinea heraldică de întemeetori ai unei dinastii. Regina ține de mână un copil drăgălaș și blond, copilul, pe care moartea l-l'a răpit printr-o lovitură prea crudă, a cărei rană sîngeră merge. Dela această nenorocire, toată gingășia pe care numai avea asupra cui s'o reverse, a închinat-o iubirei celor de jos, celor ce sufăr, copiilor și mamelor tinere.

La București, are un cabinet de lucru plin de cărți și de partiții, a cărei înfățișare neorinduită dovedește că Regina se slujește în, fie-care zi de el și că nu-și pierde de fel timpul.

La Sinaia, în palatul de vară, aceeași impresie. N'ași fi vrut să plec din România fără să fi făcut o călătorie la această vestită reședință, — patru ceasuri departe de Capitală. Unul din mareșalii Curței imi dete o autorizație specială ca să vizitez palatul Peleş.

A fost o zi frumoasă. Dela Ploești, calea ferată se urcă spre virfurile Carpaților și urmează neregularitățile văilor adânci printre munții înalți. Puțuri de petro-și ridică printre arborii pleșuvi, schelele asemănătoare unor morminte.

Acum zăpada acopere decorul liniștit și deșert. Chiciura pune borbota fină pe rămurelele brazilor.

În acest tablou romantic și atrăgător, făcut ca să încadreze legendele tuturor genurilor Furniceii, își desfășură în amfiteatru vilele și stabilimentele. Acum totul e închis, deșert, părăsit. Rătăcesc singur în această țeară pustie, cu case neospitaliere, închise cu obloane de scânduri. Ză-

Să ne spună însă domnii pasiviști cari și acuma se țin de pasivitate, pe lângă toate că ei au dictat principiul solidarității, și acuma ei sunt aceia cari îl calcă, spună și arate-ne ce folos ni-a adus pasivitatea? Și dacă ni-ar putea arăta ceva folos în ori-ce direcțiune, potu-ne adevărați că prin activitate nu am fi ajuns și mai mult?

V. P.

MILITARIE.

Privitor la schimbările ce vor urma cu necesitate matematică după despărțirea armatei comune în două părți: cea austriacă și cea ungurească — «Die Woche» din Viena scrie:

Ceea-ce privește armata comună, s'ar dizolva ministerul de război comun, statul major comun, căci ambele instituțiuni și-au pierdut valoarea lor îndată ce drepturile prea înalte ale Majestății Sale vor fi împărțite cu ale parlamentului unguresc, precum și delegațiunile vor deveni iluzorii. — Ministrii de interne ar deveni în fiecare țară și ministru de război, care ar sta în legătură numai prin o cancelarie militară s'au comandament suprem militar.

Impărțirea comandamentelor de corp ar suferi multe modificări și ar trebui pentru armata austriacă și pentru cea ungurească un comandament de armată independent stabilit și la tot cazul noi organizațiuni create în toate provinciile.

Plățile ofițerilor s'ar micșora ales în Ungaria mai mult decât în Austria, pentru-că Ungaria ar avea să suporte toate sarcinile singură, și avansamentul se va înrăutăți în armata ungurească, pentru-că devine mai mică, și prin aceasta vor deveni toate împrejurările mai nefavorabile, și pensiunile n'ar mai putea fi atât de mari ca acum.

Tot așa este adevărat și că protecționismul murdar, streberul și usurarea într'un parlament și ușurarea, decât în o armată care este supusă numai supremului beliduce.

Apoi ce va fi cu marina de război?

Acestor puține întrebări vor mai urma cele mai importante; în Austria limba de comandă cehă, polonă, italiană și română, în Ungaria la fel limba de comandă română, cari locuiesc șesurile Tisei din stânga, bogatul Banat și fortăreața neînvincibilă a Transilvaniei, limba slovacă, cari locuiesc întreg nordul Ungariei, și în Croația limba croaților, cari pururea să poartă cu idea unei „Magna Croația“.

pada deasă scârțâie sub picioare și potolește freamătul surd al pădurii.

În mijlocul copacilor, se înalță ciopotnița unei mănăstiri vechi de care atârnă stalactite de ghiață. Călugărul bătrîn, care mă călăuzește are o rasă lungă neagră pe care, când străbate curtea ca să-mi arate capela cea veche joasă și bolțită, întunecată de tot de frestre de un verde închis, cari îmi amintesc bisericile mănăstirilor dela muntele Athos, zăpada îi face ca o podoabă de de hermină. Străbat singur acest deșert, mărginit din toate părțile cu munți, ale căror vîrfuri sunt ascunse de bruma ernei. Câți-va soldați, îmbrăcați în mantale întunecoase se plimblă tăcuți împrejurul tunurilor corpului de gardă; par'c'ar fi un avânt post din Alassa.

Guvernatorul mi-a arătat saloanele palatului, galeriile căptușite cu lemnării grele întunecate și cizelate, cabinetul de lucru, biblioteca, ale căreia cărți sunt, în cea mai mare parte, franceze, budoarul Reginei, în care au rămas fotografii de ale prietinelor, o aquarelă începută, cărți deschise. Orga, pianul, șevaletul de muzică, etagerele încărcate cu volume, masa gata pentru lucru, paleta garnisită de culori, armoniul încă deschis, totul arată munca neobosită, și rodnică și regulată.

Estrada unei orchestre arată succesul matineelor muzicale, și gusturile artistice ale muzei de aici. Un teatru mic cu scena grațioasă, așezată în fața săleii mobilate cu fotolii, în care pot să încapă vre-o 80 de invitați privilegiați.

În cabinetul Regelui, biroul e simplu, sobru, masa unui soldat, a unui gânditor, a unui om de stat înțelept.

Bosnia și Herțegovina de sigur ar fi lăsate sortii, și ar recădea earăși cu secolii îndărăt.

Gănditu-s'au la toate aceste urmări aristocrația și tot poporul unguresc?!

În șovinismul orb al lor de sigur că nu!

Așa scrie o foaie din străinătate despre jurstările Monarhiei noastre.

Se vede că le cunoaște Europa mai bine decât noi înșine, care avem nefericirea să trăim în această monarhie pe termin.

Românii fiți trezi și cu ochii în patru, căci potopul public se apropie. *Acelaș.*

CRIZA.

De două trei zile încoaci, decând durează desbaterile în Reichsrath asupra propunerii lui Derschatta, s'a făcut mai multe enunțări, de către persoane competente cari au făcut să scadă cel puțin cu 50% speranțele șovinistilor.

Nota nouă a situației în Budapesta e pesimismul; acum puțin mai cred în realizarea aberațiunilor kossuthiste. Monarhul, după cum se zice, vine cu plan hotărît și se crede că în săptămâna aceasta se va rezolva în ori-ce chip criza.

Nu sunt concesii

Ni-se scrie din Viena: Regele sosește Sâmbătă seara în Budapesta, unde va petrece două săptămâni. Nu e imposibil însă că-și va mai prelungi șederea în Budapesta. Din isvor absolut autentic vă pot raporta că Regele nu va face nici o concesie pretenziunilor șovinite și cel mult lucruri neînsemnate, la drapel și insignii li-se va face ceva concesione. Aici așa se crede că M. Sa va dezigna pe contele Andrassy Gyula, pe baza unui program înainte stabilit de Coroană. De sine înțeles că programul acesta nu va fi primit de coaliție.

Dacă prin urmare nu izbutește un cabinet de coaliție, atunci e planul să se încercințeze misiunea unei comisiuni indifferente care ar avea mandatul să câștige așa numitele «Staats nothwendigkeit-uri și să prepare țeara pentru noua alegere. Dieta, în 4 April, dacă opoziția în adevăr ar voi să înceapă discuțiunea la Mesagi, va fi prorogată prin autograf regal.

Ministrul landwehr-ului contra Ungariei.

Schönaich, noul ministru al landwehr-ului, a făcut interesante declarațiuni, cari

au produs penibilă impresie în cercuri kossuthiste. Schönaich a răspuns la vîevul unui jurnalist următoarele:

— În criza ce s'a desfășurat, principala chestiune este unitatea armatei. Că unu cu fac doi, asta trebuie să o înțeleagă fie-cine, dacă n'ar fi familiarizat cu strategia și cu tactica militară. *Susținerea unității armatei este problema noastră preocupare și așa se vede, că această părere dominantă. Din motivul acesta și a tuam, că în cazul separațiunii teritoriului este imposibil a menține unitatea armatei, unitatea teritoriului vamal și unitatea armatei sunt în așa raport între sine că una este cîința celeilalte.*

Concesiunile militare, date Ungariei, programul comisiunii de nouă a partidei liberale, sunt foarte mari, dar aceste totuși nesc unitatea armatei. Readucerea ofițerilor maghiari, în regimentele maghiare este asemenea punct de vedere militar regretabil, dar e mult decât dubios, că dispozițiunea aceasta avea rezultatul dorit de ultraștii maghiari.

Ce privește chestiunea drapelului și a nîilor, amintesc că pe vremea Mariei Teresia era verde, altădată de altă culoare. Dacă și acum culoarea drapelului, pe cum, ar fi corespunzător dreptului public maghiar, asta tot nu vom fi nefericiți; *lucru de care este să exprime vădit ideea unității.*

În chestiunea de limbă a comandelor s'aștepte nici un fel de schimbare. După pentru schimbarea limbii de comandă, bui schimbată și limba de serviciu. Dacă dată în regiunile superioare a hierarhiei tare ar scădea cunoștința limbii intermediare germane, atunci ar fi îngreunată comanda simplamente redusă la imposibilitate activă armatei. Dacă n'ar fi limba de comandă mană, atunci cu încetul ar dispărea din minte limba intermediară germană, ceea ce fi la tot cazul primejdios din punctul de al capacității de luptă a armatei. Să vă stați așa șasa, se fac și în limba lui maghiar soldatului și în fața dușmanului, ordinele scurte asemenea se fac și în limba maghiară. *Comanda însă trebuie necondiționat să fie germană pentru-că e natural, că diferitele naționalități armată se pot înțelege într'olaltă număr de țeste.*

Din războiul din Asia orientală încă vătat, că în serviciul de recunoștere, portant că avangardele se știu înțelege de comandanții. Dar pot vorbi și din proprie

DIN VREMURI.

*În hlamida nopții stropită cu aur și cu foc
Cetatea-și îmbracă cuprinsul supt farmec
Străjerii dau zvoană, strigând din soroc
În turnul de pază trist cornul pândarului
La Curtea domnească sunt stinse luminile
Copii de casă n'așteaptă cu grijă la scara
Boierii veliți să sosească n'au rădvane bogate
Și vinul la chef nu mai curge bielșug prin*

Prin săli nu s'aude nici zornet de pinton

*Nici șoapte în taină de dulci sărutări între
Doar luna, privind pe ferești arcuite, cu
Se mira că nu s'a întors încă Stăpânul din*

(Sămănătorul).

CORNELIU MOLDOVAN

Tablou ?!

Un țaran venind la oraș și văzând la trimă niște fotografii de artă, reprezentând nudități, zise către un orașean, care se afla întâmplare acolo: *Vezi frate, ți-e milă de de femeile astea, ele n'au cu ce să se îmbrac și-și cheltuesc banii să se fotografieze“.*

Tablou!!!

Intrebare cu rost

D-nu X cu soția d-sale erau în dildașoareai la un bal.

D-nu X: Ce zici tu, dragă, cu ce să mă îmbrac, cu cea decoltată sau cu cea

D-nu X: Cu care vrei. De ce mă

D-nu X: Ca să știu până unde să mă

(Gil Blas. — Leo Claretie).

rientă. La o manevră, un oficer honved marșal mi-a adus un raport, pe care nu l-am înțeles și n-am știut face dispoziție, pentru-că eu nu numai puțin ungurește, iar oficerul știa puțin românește. Intre astfel de împrejurări cum poți face dispoziție cu iuteala fulgerului?

Limba de comandă germană trebuie deci să o menținem, nu pentru-că am urî vre-o naționalitate, ci pentru-că aceasta este chestiune de viață pentru armată. Dar ce primejdios ar fi că să ne dăm concediunea comandei maghiare, ar veni să ne împărțim la Austriei și ar cere, comanda cehă, italiană, franceză, spaniolă, italiană. Ofițerii armatei noastre sunt foarte distinși, dar totuși nu putem pretinde să dăm dânsii să fie Mezzofanți.

Conșiliu la Kossuth Ferencz.

Sâmbătă după-ameaz, comitetul executiv al coaliției a ținut sfat. Se zice că comitetul și-a stabilit din nou și definitiv programul.

Moțiunea lui Derschatta.

Moțiunea lui Derschatta, de a alege o comisiune care să studieze pactul dualistic a provocat o discuțiune foarte animată în Reichsrath. În șefii de partide și-au expus vederile lor, urmind ori respingând moțiunea, nici într-o parte însă aflând simpatii exorbitantele pretențiilor maghiare. Sunt și supărați foc Ungurii pentru cele ce se petrec în Reichsrath. Vorbesc amestec în afacerile unui stat străin, ca și cum înadevăr nimic n'ar importa pe Austria și-a-ce domnii Kossuthiști vreau să facă în viața susținută pe speșeie ei mai ales.

O afacere urgentă.

Curentul maghiarizării din an în an, ba din zi în zi devine tot mai amenințător. La ajuns la punctul, de unde nu-și mai poate lua direcția decât în cazul, când i-se va opune un contra curent cu o mai mare putere și rezistență de care lovindu-se acel curent bolnav și distrugător, să se nimicească și să se răde pentru vecie.

Toate s'au pus în serviciul maghiarizării. Înaintea lor nu e nimic sfânt, drept ori lege. Conduși de zicala: „scopul sfintește mijlocul“, pășesc oblu în lucrarea lor, fără a ține seama de drepturile și binele altora. Ținta lor e maghiarizarea. Și îmbătați de această fantezie, se aruncă, ca dripele sub picioarele lor și se uită la elementare drepturi ale altora; ale acestora cărî nu voesc a se închina acestei nebunii.

La multe probe și ispite am fost espuși. La unele însă ca la aceasta, cu care suntem azi amenințați, căci azi stăm în fața unei amenințări, nu numai că e dezastroasă pentru neam, ci totodată și din punct de vedere cultural e foarte periculoasă. Prin proiectul de lege școlar care să scoată din școală limba maternă, tot cu scopul maghiarizării. O procedură mai păcătoasă decât ne mai putem închipui. E păcătoasă, pentru-că nu numai că țintește la nimicirea noastră culturală, dar e totodată și un atac necinstit și ostil față de spiritul și omul! Ear contra acestui curent trebuie aplicate toate mijloacele, spre a pătrunde întru toate ajungerea acestui scop mârșav.

Cu ajutorul lui Dumnezeu avem azi un număr frumos de cărturari între țărani. Ear împreună cu această, în starea, în care ne aflăm azi, să fie un puternic mijloc de rezistență contra atacurilor îndreptate contra noastră. Un mijloc prin care nu numai că vom pune peatră peatră la înaintarea culturii, dar și un puternic mijloc, de a desvolta simțul național la țărani. Acest simț s'ar desvolta până la acel grad, care ar avea să se sfarme toată lupta protivă a adversarului.

Da, avem un număr frumos de cărturari la sate, decât numai, că acest mijloc de rezistență e foarte puțin folosit de poporul nostru. Ear aceasta provine mai mult din lipsa mijloacelor de cetit. Foi politice redactate în spirit național popular nu avem. Căci cele ce le avem sunt redactate într'un stil nefructuos de popor de o parte, ear de altă parte și abonarea lor e foarte scumpă. Scăderile acestea trebuiesc delăturate. Trebuiesc delăturate, pentru-că nu e permis a se lăsa ordinea zilii peste mijlocul acesta atât de acoperit în împrejurările de acum. Și nu mai virtuos, pentru-că țărani cetește jurnalele cu cea mai mare plăcere și interes.

Avem un număr frumos de societăți cu membri nobili. Nici una însă din ele, în împreju-

rările actuale, n'ar face un serviciu mas bun, ca societatea, ce ar pune la cale edarea unei foi politice pentru popor. Prin aceasta s'ar face posibilă comunicarea tuturor afacerilor, ce privesc de aproape interesele și binele neamului. Aceasta ar fi canalul, prin care s'ar comunica poporului toți pașii, ce sunt a se face în interesul bine priceput al neamului; ar fi lanțul, ce leagă pe popor de fruntașii săi. Și în fine ar înlocui perderea, ce o suferim în școală prin proiectul de lege școlar și în biserică prin congrua. Deci edarea foil pentru popor se impune, ca pânea de toate zilele. Și am comite cea mai mare greșală, ba chiar cel mai mare păcat, dacă am trece cu ușurință peste afacerea aceasta atât de actuală; mai actuală de cât ori care altă afacere.

Prin buna chibzueală, una dintre foile noastre politice de azi ar putea lua angajamentul, ca numărul de Dumineca să fie scris anume pentru popor. De altă parte abonenții regulați să abziecă de acest număr în favorul poporului. Oamenii cu dare de mână să concurgă cu dinarul lor, ca țărani să primească acest număr, dacă nu tocmai gratis, dar pe lângă o sumă de tot bagatelă. Căci dacă aceasta ar succeda, lupta contra maghiarizării de sigur va fi încoronată de succes!

I. G.

Consimțim cu ideia fundamentală a autorului: să dăm adică de cetit poporului. Credem însă că și ziarele d'acum sunt destule de bine scrise, și la nici un caz chiar făcând un ziar anume pentru popor, acesta tot numai de ziaristit d'acum s'ar putea redacta, bun ori slab, cum îi avem. De aceea, lucrul de căpetenie, este să fie scrijinite ziarele pe care le avem. Spriginite puternic, ele vor putea aduce jertfă pentru a fi la nivelul dorit de toți.

Războiul ruso-japonez.

Sub regele Mandciuriei.

Londra. «Morgminspost» anunță din Sanghai, că guvernul chinez l'a denumit pe Haoerent de guvernator chinez. Ha a vorbit deja cu ambasadorul japonez din Peking și călătorește imediat la Mucden.

Planul de silire prin foamete a Rusiei.

Berlin. Lui Lokalanzeiger i-se depeșează din Petersburg: Comanda supremă a fost dată numai provizor generalului Linevic. Indată-ce va fi de 400.000 armata, un mare duce, ori însuși țarul va lua comanda armatei. Cum se va face însă continuarea războiului, nu se știe. În Petersburg se zice, că mergem mai departe. Partida aulică zice, că să fie părăsit și Carbinul și să fie lăsată armata japoneză să intre în Siberia. Pace nu se'ncepe. Japonezii nu vor mai putea susține o armată constantă pe câmpul de război.

Nouă mari pierderi rusești.

Despre a treia armată rusească, despre care Kuropatkin era aproape să întrebe la Petersburg, azi s'a descoperit că deja de zile întregi nu mai există, pentru-că Oyama a atacat-o și a nimic-o în senzul strict al cuvântului. Au căzut mai mult de zece mii de oameni și aproape trei-zeci de mii au fost prinși.

Evenimentele actuale din Rusia.

(Urmare).

Oamenii cari judecă superficial, oamenii ușuratici, emoționați îndeosebi de rugul fratricid comis nu de mult la Petersburg și pe toate evenimentele, cari însoțiră astă crimă, cred, că cauza principală a acestor evenimente e în despotismul guvernului rusec și că dacă forma autocrată a guvernului rus

ar fi înlocuită cu forma constituțională sau republicană, nu s'ar mai putea repeta astfel de evenimente.

Însă răul principal dacă îl pătrundem cu atenție întreagă importanța, de care suferă acum poporul rus, nu e în evenimentele din Petersburg: are să fie căutate în războiul rușinos și crunt, început cu ușurință de o samă de oameni imorali. Acest războiu a omorât și mutilat sute de mii de Ruși și amenință să omoare și mutilizeze cel puțin încă atâția; el a ruinat nu numai pe oamenii din generația de acum, ci și generația viitoare, care va fi strivită de enorme impoziții sub forma de datorie și perde suflutele oamenilor depravându-i. Ceea-ce s'a întâmplat în 9 Ianuarie în Petersburg, nu poate fi comparat, cu ce se face aici. În războiu se omoară și mutilază de o sută de ori mai mulți oameni. Și pieirea acestor oameni nu nu numai, că nu revoltă societatea, ca și masacrele din Petersburg, însă cei mai mulți o înfățișează cu indiferență, alții cu compătimire.

Acest rău e oribil! Dacă se vorbește despre năcazul poporului rus, trebuie să se vorbească de război; evenimentele din Petersburg nu sunt decât o circumstanță accesorie, care întovărășește răul profund și dacă e să căutăm mijlocul de a-l scăpa de aceste rele, trebuie să aflăm un astfel de mijloc, care-l scapă de ambele de-odată.

Schimbarea formei despotice de guvernament în formă constituțională ori republicană nu va elibera Rusia nici de unul, nici de altul. Toate statele constituționale, întocmai ca și Rusia, se înarmează nebunește și când le trăneste în cap celor, ce cărmuesc, trimit poporul în lupta fratricidă: războiul din Abesinia, din Transvaal, războiul Spaniei cu Cuba și Philippine, războiul chinez și tibetan, războiul contra populațiilor Africei, tot războaie purtate de guvernele cele mai constituționale și cele mai republicane; și tot aceste guverne înăbușesc, când cred, că-i de lipsă, revoltele și manifestațiunile voinței poporului. Când ei le consideră de violarea legalității, va să zică, de aceea, ce guvernele în un moment dat consideră drept lege.

Când în un stat, ori-ce constituție să aibă, puterea e menținută prin violență și poate fi acaparată de ori-ce oameni, prin ori-ce fel de mijloace, ori care ar fi forma, totdeauna vor fi posibile evenimente ca acelea ce se întâmplă azi în Rusia — război și represia revoltelor.

Așa că importanța evenimentelor, ce se petrec în Petersburg nu e de loc aceea, ce o cugetă oamenii ușuratici, adică că ei ne-au arătat fărădelegile nespuse ale guvernului despotice rus și care prin urmare, trebuie să încercăm să-l înlocuim prin un guvern constituțional. Importanța acestor evenimente e cu mult mai mare: din actele guvernului rus, deosebit de prost și grosolan noi vedem mai clar, decât din actele altor guverne fără de lege și inutilitatea nu a cutărui guvern, ci peste tot a tuturor guvernelor, va să zică a unui grup de oameni, cari pot să supună voinții lor voința majorității poporului.

Raportul, situațiunea și impresiile Rușilor, Europeanilor și peste ale Americanilor sunt de tot analoage cu acelea ale celor doi oameni veniți în templu și de cari ne vorbește evangelia lui Luca, cap. XVIII, vers 10—11—13.

În Anglia, în America, în Franța, în Germania, fără de legea guvernelor e așa de bine mascată, că cetățenii în naivitatea lor în fața evenimentelor din Rusia își în-

chipue, că numai în Rusia se întâmplă așa lucruri, și că ei înșiși se bucură de libertate absolută și n'au de loc lipsă să-și amelioreze situația, va să zică, ei se află în cea mai excesivă sclăvie; sclavagiul acelora, cari nu înțeleg, că-s sclavi, ba încă-s mândrii de situația lor.

Din acest punct de vedere situația noastră, încât pe noi ne privește, e cu mult mai penibilă în acel înțeles, că violențele comise sunt mai mari, și de altă parte mai bună, fiind-că noi, înțelegem foarte bine, ceea-ce se face; și iată: fie-ce guvern susținut prin forță e în urma firei sale, un mare biciu inutil și de aceea datorința Rușilor și a tuturor oamenilor aserviți de guverne e nu de a înlocui o formă de guvern prin alta, ci de a suprima ori-ce guvern.

În reasumat opinia mea asupra evenimentelor actuale e următoarea: cărmuirea rusă, ca ori-ce cărmuire — americană, franceză, japoneză, engleză — e un hoț oribil, inuman și neputincios, a cărui activitate făcătoare de rău se manifestă neîncetat. De aceea toți oamenii cuminți trebuie să încerce din toate puterile a se scăpa de ori-ce guvern, după-cum Rușii trebuie să se scuture de guvernul rus.

Pentru a te scăpa de guverne nu trebuie numai să lupți contra lor prin mijloace esteriore (ridicol de neputincioase față de mijloacele de cari dispun guvernele), nu trebuie să iai parte, nu trebuie să le susții și atunci ele vor fi nimicite. Și pentru a nu participa la guvernare și pentru a nu le susține, trebuie să fi scutit de slăbiciuni, cari duc oamenii în bratele guvernelor și-i fapt ori sclavi, ori participanți săi.

A fi scutit de aceste slăbiciuni nu-i posibil, e posibil numai dacă și-a stabilit omul raportul față de *Tot*, va să zică față de D-zeu și cel-ce trăește după legea unică superioară, care să desfășură din acest raport — e posibil pentru omul religios și moral.

De aceea cu cât mai mult văd oamenii și simt clar fără de legea guvernelor — după-cum noi Rușii acum, — cari simțim limpede, ca și pe o boală, răul guvernului nostru stupid, crud și mincinos, care a dus la peire sute de mii de oameni, care ruinează și depravează milioane de oameni și provoacă acum pe Rușii la fraticid — cu atât mai cu încăpăținare trebuie să încercăm a stabili în noi, o conștiință limpede, fermă, religioasă, cu atât mai scrupulos trebuie să împlinim legea divină care se desfășură din această conștiință și care pretinde dela noi nu transformarea guvernului existent, ori stabilirea acestei organizații sociale, care, după părerile noastre mărginite, ar garanta binele general, însă care pretinde dela noi un singur lucru: perfecționarea morală va să zică eliberarea proprie din toate slăbiciunile, vitiurile, cari fac din noi sclavi guvernelor și complicii crimelor lor.

(Le Courrier E.)

Leo Tolstoi.

(Va urma).

Căderea Mukdenului.

Isolarea generalului Lenevici. O armaată în retragere e tocmai ca un riu revărsat, de oare-ce își pierde coesiunea adâncă, și să împrăștie la întâmplare mai mult împinsă de vrășmaș de cât

condusă de comandant. Acest adevăr, dovedit în atâtea rânduri de istorie, e întărit din nou și de evenimentele dela 9 și 10.

După părăsirea Șahoului, era vorba cu generalul Koroki să taie armatei a 2-a rusești drumul spre Fușun și s'o îndrepte spre Mukden. Acest ordin, — pe care G. Bernet îl numește în „Le Temps“, de unde luăm aceste date, de „disecție strategică“, îl conduse, noaptea următoarea, pe dinaintea Fulingului și Kudiasamului, iar în ziua de 9, la trei dimineața îl făcu stăpân pe punctul Tita. Cu chipul acesta armata întâia rusească rămânea izolată: poate că chiar și corpul generalului Dembovski, chiar, pe care câte-va depeși îi semnalaseră ca fiind la Fuling, era în parte alungat spre Mukden. Armata lui Kuroki, pătrunzând în inima dispozitivului rusec, își împrăvia misiunea particulară care corecta în a împinge la nord armata generalului Lenevici.

În jurul Mukdenului. Cu toate aceste, silințele japoneze din regiunea Mukdenului au dat pe față intenția mareșalului Oyama de a face încă o tăere strategică în dorința unui succes mai mare. Stăpân pe drumul dela Fușun, dorea să stăpânească și pe cel dela Tielin și astfel să împresoare de toate părțile masa trupelor rusești întrunite împrejurul Mukdenului. Frontul luptei în momentul acesta ar fi fost un fel de punct de întrebare răsturnat care pleca dela Fuling și se sârșea în regiunea Tielinului.

Pentru ca retragerea să li-se fi putut tăia tuturor trupelor, operația ar fi trebuit săvârșită cam prin regiunea Tautun, Santiasa și Uantșentun. De aci au decurs silințele imense și împotrivirea desnădăjdută desfășurate în ziua de 9 pentru stăpânirea acestor puncte; Santiasa luată de Japonezi dimineața, a fost reluată de Ruși după amiază.

Celelalte vicisitudini ale luptei nu se cunosc; se știe numai că această bătălie supremă a fost cea mai măreață și violentă din tot războiul. Artileria japoneză, desfășurată pe un arc de cerc de 20 km., sosea în sfârșit înaintea întăririlor rusești ridicate în fața Mukdenului și a marginilor orașului; în vreme ce se trăgea spre fundul taboului. În planul întâin se lupta cu granate și baionete pentru cucerirea satelor; Yukuantun a fost timp de doi-spre-zece ore teatrul unui „corp la corp neîncetat.

Părăsirea Mukdenului. Peste această furtună se deslănțui alta; în timp de două ore, mulțumită unor nori de nisip, lupta încetă și retragerea se putu continua.

Kuropatkin se folosi fără îndoială de aceste ore prețioase. Mulțumită unor împrejurări favorabile, armata a treia a putut fi transportată la nord într'un timp relativ scurt în vreme ce armaata a doua și rezervele acopereau acest marș retrograu și continua să combată la vest. În dimineața zilei de 10, mecanismul acestei manevrări descoperise Mukdenul, în care Japonezii pătrunseseră pe la 10 ceasuri dimineața.

Acest eveniment s'a petrecut ceva mai de vreme de cum se aștepta și fără multă osteneală.

Pe cât se pare, Mukdenul acoperit de o armată și traversat de alta, n'a fost în fond aparat de nici una. Se poate de asemenea, ca brazda făcută în ajun în dispozitivul rusec dela Tita, să fi scurtat apărarea. Teama unui dezastru prea sigur și loviturile repetate dela Santiasa și Uantșentun trebuie să fi tîrît spre nord pe generalul Kuropatkin mai iute de cum ar fi voit.

Retragerea trupelor rusești. Ori-ce s'ar zice, retragerea generală s'a făcut repede de tot: armaata a treia a pornit de pe marginele Șahoului în ziua de 8 dimineața și a ajuns la nord de Mukden după patru-zece și opt de ceasuri, adevărat a parcurs două-zece și doi de klm. în două zile. După o oprire nebăgată în seamă pe marginele Kunhoului și urmată numai decât de retragere definitivă, a lăsat Mukdenul să cadă în mâinile vrășmașilor ca un fruct copt. Japonezii au pus mâna, cu acest prilej, pe o pradă bogată în material și poate chiar și în prizonieri.

Se crede de asemenea că fracțiunile întregi trebuie să-și fi depus armele, prinse în iuvălmășagul leptei, înainte de a fi putut să părăsească

pământul ce-l apărau de cinci zile cu atâtea vîerșunare.

Nu se cunoaște adevărul exact asupra acestui punct, dar se poate spune că față de giul fără margini, suferințele îndelungate și dința lor neclintită, trupele rusești n'au nici înfrîngerea, nici capitularea.

Ele au cu atât mai mult dreptul de desărcina de căderea Mukdenului, cu cât, deșite din cuptorul acesta, vor trebui să dea vadă de noi sacrificii până ce se vor înna la căminurile lor!

Dincolo de Sintaitse vor avea parte fază seurtă de adăncă; acolo acoperiți de tulpă mai restrîns care se întinde dela localitate aceasta până la Liao, având munții la stînga, cavalerie și flanc-gardele dincolo de fluviu putea respira o clipă; dar numai după ce înainta mai spre nord, vor putea fi din ce mai pe deplin în siguranță.

NOUȚĂRI.

ARAD, 20 Martie

— **Așezarea crucei la biserica zidită din Comlăuș.** Erî d. a, la 3 s'a așezat sfînta cruce pe turnul nou dîtel bisericii din Comlăuș.

Actul sfințirii l'a săvârșit părintele cuția cu mare asistență. Public mare loc și jur a participat. Crucea a fost în atelierul lui Mártonffy Viktor, din

— **Statistica baronilor lui Tisza.** Mare record a ajuns contele Tisza cu cărți și fabricația de nobili. Dela începutul până în prima Martie 1905 o sută două-spre-distincțiunî a publicat foaia oficioasă. Dintre stea 71 sună nume străine. E interesant mîna activitatea aceasta a lui Tisza cu acesorilor săi. Pe vremea guvernelor mă cădeau pe o lună mediu trei nobili, sub Șp și *Wekerle* doi, sub Széll numai unul. Pe modestei președenții a lui Bánffy s'a ur mărul iar la trei. Khnen n'a făcut nici un baron. *Tisza întreit îl întrece și pe Bánffy*

— **Iubileul unui învățător harnic** acest titlu „Gazeta de Duminecă (Șimleu)“ In 28 Febr. n. dl învățător Atanasiu Lupan Baiașprie și-a sărbăt iubileul de 50 ani și 32 a dascăliei sale dimpreună și b nou născutului său băiat.

Această sărbătoare a fost una din cele frumoase și plină de iubire frățească, pe au participat la dînsa — conduși de o și stimă vrednică de viața iubilantului ce are jurul acesta mai nobil și inteligent, tînd astfel simpatia și iubirea sa față mai vrednic și iubit învățător român; dî strînd și aceea, că nu este adevărată afir aceea, din partea unora colegi, că preoții nu simpatisează cu învățătorii și că învă nu stimează pe preoții lor. Aici, ba în în tractul Baiașprie, aceasta boală — m de când în acest tract a intrat părintele ciu și învățătorul Lupan, domnește o core frățească între preoți și învățătorii.

In sus numita zi ne-am coadunat ospitală a iubilantului cam la 50 persoane jur și din comitatul vecin, dintre cari am nat pe iubitul și simpaticul protopop Breban, Dr. Vasilie Lucaciu, părintele Cherecheș, părintele Nicolae Lupan, pă Iuliu Șuranî, pîr. Sandru Pop. pîr. T mian toți cu onoratele d-lor doamne și Apoî nănașul și iubitul său prietin dl lip, dl Simeon Lupan teolog și o frumo cietate de domnișoare.

— **„L-a făcut scăpat pe împăratu“.** Pe Lazar multă vreme nu-l vor putea uita teni. Vesel și șagalnic cum era nu o g rămas după dînsul, ci fie-care știe pove ceva despre humorul lui, ce nu l'a pîr la ceasul morții. Se zice, că simțindu-

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — *Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brînn.*

504

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALI
de
STOFE EN
COLOR
PENTRU

— **Mulțămîta publică.** La fondul „Masa studenților“ dela gimnaziul din Brad au intrat următoarele dăruiri benevole:

1. Dela „Crisana“ soc. de cred. și economie Brad 100 cor. 2. Dela „Zărândeana“ soc. de cred. și econ. Băiță 20 cor. 3. Dela „Cordiana“ soc. de cred. și econ. Fofeldea 10 cor. 4. Dela G. orgiu Popovici, preot gr.-or Cliciova drept cunună eternă pentru soția sa, Floare Popovici născ. Albulescu 25 cor. 5. Dela Ioan Perian, paroch în Criștior bine făcător pe viață 20. Marinimoșilor binefăcători li-se exprimă mulțămîta profundă.

Brad 5/18 Martie 1905.

Comisiunea administrativă.

— **Revista noastră sub direcțiunea doamnei Constanța Hodoș dela 15 Martie va începe să apară la 1 și 15 a fie-cărei luni. Abonamente: Un an 7 lei, șase luni 3 50 lei, ediția pe hârtie velină, un an 12 lei, în Austro-Ungaria un an 7. coroane. Un număr (16 pagini) 30 bani. Redacția și Administrația București, Bulevardul Elisaveta Nr. 67.**

— **Un Ovreiu curajos.** Ziarele maghiare aduc știrea, că în congregația Iász-Kun-Szolnok-ului onorabilul „părinte al patriei“ Dr. Markbreit Gyula a propus să se trimită o adresă la Dietă, cerându-se ca neîntârziat să se voteze proiectul lui — Berzeviczy.

Onorabilul Markbreit se vede că în felul acesta vrea să mulțumească pe cei 32 Români fără al căror vot n'ajungea deputat în Oena-Sibiului.

În congregație e îndrăzneț onorabilul: o să-l vedem însă cum se va apăra la Curie, unde-l este atacat mandatul.

— **Un congres contra țințarilor.** Țințarii au avut onoarea să fie obiectul de discuțiune al unui congres: aceasta nu trebuie să surprindă pe cititorii noștri, cari sunt în curent cu stricăciunile ce le pot aduce insecte și cari știu că lor li-se datorește transmisiunea cel puțin a boalei numită malarie și a frigurilor galbene.

Acest congres s'a ținut la New-York și s'a hotărît crearea unei organizații permanente pentru a duce lupta contra blestemăților de țințari.

Poate că n'ar fi rău să se institue și în țara noastră o asemenea organizațiune spre a feri pe țărani de malarie și de friguri, provenite de sigur din microbii bălților importați de țințari.

— **Comerțul Exterior german.** În decursul lunii Ianuarie, comerțul Germaniei a fost: Importul: 3.608.436 tone contra 3.283.033 tone (1903). S'au importat petre prețioase, cereale (cu 113.060 tone plus) etc.

Exportul: 2.761.656 tone. contra 2.955.964 (1904) și 3.194.758 (1903) tone. S'au exportat secară mai multă de cât ori când, dar cărbunii, lemnăria, fer articolele de fer au scăzut.

Important. Damele știu mai bine, ce important e a avea o față drăguță, ten sănătosă ce putere, ce comoară înseamnă aceasta, ce preferită e o damă frumoasă. A fi frumoasă e totuși o problemă, mare nu ajunge, de e cineva drăguță, de posede un exterior plăcut, feș și simpatie la temperament, lucrul cel mai important, e curățenia tenului, care nu e pătat de pistruț, e neted și rumen, Damale cunosc că aste reguli de frumsețe, pentru ceea-ce se îngrijesc foarte de ten se jertesc bucuroși ori-ce pentru ajungerea și menținerea frumseții. Astăzi nu e taină, că singur numai laptele de castraveți, lapte curat englezesc al lui Balassa e cel mai eficace, deja după o folosire de 2—3 ori depărtează spuze, pistruți pete, dă lustru pielii, preface tenul în o combinare de albeață, rumeneală, fineță. O sticlă 2 coroane. Să poate căpăta în spitărie. Să trimite pe poșta de spitărie. C. Balassa, Budapest Erzsébetfalva. în Arad: Ca spităria lui Földes Kelemen și droghistii Vojtek și Weiss. 517

ECONOMIE.

Arad, 20 Martie.

Piața din Aradul-nou.

Prețurile nu s'a schimbat în timpul din urmă. S'au vîndut:

800—900 măști metrice grâu cor. 9.30—9.45
280—320 „ „ cucuruz „ 7.70—7.80

Semnare nominală:	secară;	7.50—7.60
„	„ orz:	7.30—7.40
„	„ ovăs:	6.90—7.00
„	„ mazărice	12.30—12.50

Piața din Arad.

Prețurile bucatelor scad zi de zi; grâul a scăzut cu 45 flieri; prețul cucuruzului se ține încă. S'au vîndut:

980—1050 măști metrice grâu cor.	9.10—9.25	
350—400 „ „ cucuruz „	7.80—7.90	
Semnare nominală:	secară:	7.60—7.70
„	„ orz:	7.50—7.60
„	„ ovăs:	6.90—7.10

CRONICA EXTERNĂ.

Marina Americană.

Zilele trecute Senatul american a respins, cu 38 de voturi contra 22, moțiunea prin care senatorul Mac Carmack propunea reducerea dela două la unul a numărului cuirasatelor de construit, și a aprobat astfel politica navală a președintelui, politică ce, după cum se știe, ține un loc de frunte, în programul d-lui Roosevelt.

Când moartea lui Mac Kinley chemă la președenția Statelor-Unite pe fostul colonel de rough rider, se știa bine că acestuia nu-i vor displace aventurile militare. Și după scurtă vreme se văzu că, într'adevăr, ideile de expansiune națională și de acțiune exterioară îi erau scumpe noului președinte.

„Noi nu putem declara, zicea dl Roosevelt pe atunci în discursurile sale, să rămănem liniștiți în lăuntrul frontierelor noastre. Inghesuții unii lângă alții, și să declarăm că suntem numai o adunătură de mici negustori îndestulați cari nu se îngrijesc de fel despre ce se petrece în afară.

De atunci Statele-Unite au ocupat Porto-Rico și Filipinele, au anexat insulele Havai și Tutuila, își asigură tot mai temeinică stăpânirea la S n-Domingo, etc. Iată deci că, în politica expansivă, dl Roosevelt promite Statelor-Unite cele mai frumoase isbânzi.

Totuși, pentru a repurta aceste isbânzi, trebuie un instrument: o puternică marină militară. Ea exista încă pe timpul războiului cu Spania. Tot atunci s'a văzut însă că marina americană avea și lipsuri numeroase.

Dacă am reciti discursurile și mesagiile d-lui Roosevelt, am vedea că grija sa de căpetenie a fost și este încă perfecționarea flotei, prin creșterea numărului de unități capabile de a mări valoarea ei războinică.

Altădată președintele Statelor-Unite zicea: — „Ne trebuie o flotă destul de puternică pentru a apăra teritoriul nostru împotriva unei agresiuni și pentru a protegi comerțul american“.

Acum însă, în ultimul său mesaj, președintele a lăsat să se înțeleagă, că îi trebuie o flotă mult mai puternică, destul de puternică pentru a permite cabinetul din Washington să intervină în toate chestiunile de interes internațional să se amestece în Macedonia ca și în Extremul-Orient, să trimită escadre în apele Mediteranei ca și în apele Japoniei, să-și preumblă aproape pretudindenți pavilionul înstelat în raid-uri îndrăznețe, cari, cum acela de anul trecut, să pară că desfid în deridere marinele europene.

Și privită de aproape, flota americană corespunde astăzi în totul totul indelor d-lui Roosevelt. La 14 Septembrie 1901 budgetul mașinei Statelor-Unite se ridică la 67 milioane dolari. În anul următor s'a ridicat la 82 milioane și în 1904 la 102.

Dela 1902 până la 1905 s'a s'au lucrat în șantiere 13 cuirasate, 13 crucișătoare-cuirasate și 5 crucișătoare protegiate. În anul 1904 activitatea șantierei americane a întrecut cu peste 50 de mii tone pe cea a șantierei engleze. În acel an Statele-Unite au construit 2 cuirasate de câte 19.300 tone și cinci de câte 15.200, afară de alte cuirasate și 2 crucișătoare protegiate.

Se observă, în sfârșit că această flotă astfel mărită, este esențial și că dimpotrivă, vasele defensive, cum contra-torpile și torpilele, au fost lăsate la o parte, aproape cu desevășire.

E de prevăzut, deci, că într'o zi flota americană va da de gândit serios bătrînei Europa.

MUSTANGERUL NEGR

— ROMAN SENAȘIONAL. —

De

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmare.)

— Vom vedea. Nu sunt prea neliniștit, punse plantatorul cu un aer încrezător, să liniștească pe aceia sau acelea dintre tovarășii săi, care ar fi putut auzi versățiunea.

— Imi dați voe acum să vă întreb din țeară veniți? întrebă încă vânătorul, care gata de plecare și al căruia ton se domolise, zând curajul și sângele rece al întrevorbii lui său.

— Din Tennessee.

— Și care e mă rog numele d-stră? vi-l voiu spune pe al meu, dacă vă face plăc.

— Magoffin. De obicei mi-se zice c nelul Magoffin.

— Cum! Colonelul Magoffin! Sunteți înrudit cu locotenentul Magoffin, care a servit bătrânul Jockson în războaiele noastre în Englezilor, în Noul-Orleans?

— Imi închipuesc, că sunt același locotenent. Nu-mi aduc aminte să fi cunoscut doilea ofițer cu acest nume în armata generalului Jockson.

— Este cu putință? strigă mustangerul când o săritură și apucând mâna bătrânului tator. Să fii oare locotenentul Magoffin? da, este evident! Acum te recunosc; mi-aminre trăsăturile d-tale. Dar' d-ta, d-ta mi-recunoști? Ah! da! nu mă mir. Fără cauza este acest urit semn, care-mi taie fața două. Este adevărat, că nu d-ta mi-l vei imi de oare-ce l'am primit smulgându-te de sub mahawkul' unui uriaș Indian Cherokee în bătălie dela Horseshoe Bend! Ți-aduci aminte?

— Dumnezeule! Wash Carrol, d-ta strigă colonelul cu o voce tremurătoare, moment mai târziu bătrânul vânător, se simțea dicat de brațele viguroase ale fostului ofițer, în curs de o lungă minută îl ținu la un m de la pământ, lipit de latul său piept într-o brățisare frățisă.

Asistenții, negri sau albi, priviau cu această scenă neașteptată.

Cele două fete, împărțind bucuria carea colonelului, se apropiaseră pentru a cita pe ciudatul individ, a cărui înfățișare și respingătoare le ținuse până acum la care distanță.

Indată ce se liniști nițel escitarea și aținuța cauzată de această recunoaștere și a întâlnire neașteptată, Wash Carrol, care de înaintea arăta un interes tot mai viu pentru garanța vechiului său amic, reîncepu să-i sfaturi cu o voce mai gravă.

— Acest sălbatec numit Coadă de zicea el, este o tristă speță a rasei Pieilor și dacă războinicul, tovarășii săi, prețuesc mai mult, cauza este că sunt mai lași. Sunt cruzi decât Comanșii, aliații lor. Această se compune, aproape exclusiv, din tineri, sunt prea răufăcători pentru a putea trăi ca stul propriului lor trib.

Dar' ce are a face! De vreme-ce v'aci aci, pentru a vă instala, să ne împăcăm cu aceasta și să căutăm a lua precauțiunile necesare pentru siguranța d-stră.

Mai întâiu vă recomand de a începe diat construirea unui blochaus. Apoi veți sau ridica locuințele și celelalte acareturi de trebuință. Sper, colonele, că știți cum se struește un blochaus?

— Puțin; sau mai bine zis ar trebui să răspune Tennesseeanul; se afla unul în plantațiune, pe care o părăfirăm acum. Mi-aminte cum era făcut.

— Foarte bine! Camaradul meu, Thomley, pe care vi-l prezint, și eu, vom să vă dăm mână de ajutor și câteva sfaturi, ne aflăm aci pentru vânătoare de cai sălbateci acum am închis o frumoasă herghelie corralul nostru. Indată ce ne va reuși să punem în siguranță, veți putea să ne as

(Va urma.)

1) Buzdugan indian.

Biografie.

A apărut și se află de vânzare la inst. tipografic „Minerva“ București Teatru de V. Alexandru Cor. 150.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic Metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Bunaschi* schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 + 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 lei. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein, 1688-1751* Blaj 8° mare, 422 XVI pag. Costă 2 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu răsăritul*, în Schematismul arhidiecezei de A.-Iulia Cluj pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Blaj 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Bogdănilor, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903, 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novac*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1764 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 lei (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Discursuri*, Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul special-se banii înainte, — ori contra rambursă.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichia.

INSEKȚIUNI ȘI RECLAME.

CONCURS.

Se caută un funcționar de bancă pregătiri teoretice și praxă bună, care știe perfect limba română, magiară și germană.

Reflectanții au să comunice pretențiile lor de salariu, să dovedească cu documente recerșințele de mai sus, iar cererile să fie instruite și scrisă cu mâna proprie toate trei limbile, sunt a se adresa până la 15 Aprilie a. c. la

Direcțiunea institutului de credit și economii „TIMIȘANA” în Timișoara.

În cancelaria avocatului Dr. Ioan Papp se află aplicare numai decât un candidat avocat; cei cu praxă vor fi preferiți. Se adresa direct pe lângă comunicarea condițiilor de angajare. 570

Se de vânzare o vilă de 1494 stănci în quadrat în dealul Mocreș. Informații mai detaliată se pot câștiga la adresa Dr. Iancu Cornel, Arad, József-terezeg ut. 15 566

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint căleat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștință stimatului public din loc și din provincie că în atelierul meu de

fabricarea paturilor și a cuptoarelor primesc efectuarea a tot felul de

cuptoare și mașini de gătit tot asemenea

mutarea și repararea lor pe lângă prețurile cele mai moderate.

Am în deposit sobe de maiolica ș. a. în toate culorile și prețurile.

Rugând pentru binevoitorul concurs rămân cu stimă

Borai Gyula

524 fabricant de paturi și cuptoare
Arad, Közép-u. Nr. 6. (casa proprie)

Compactor român în Arad.

Subscrișul îmi iau voie a aduce la cunoștința onor. public român, că reîntors din străinătate m'am stabilit în Arad. str. Weitzer János Nr. 7, unde mi am deschis un

Atelier de compactorie modernă,

organizat cu mașinile cele mai nouă și mai perfecționate, sunt în placuta poziție a efectui ori ce lucrări atingătoare de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenia pentru legături protocolare p. cancelarie, cărți bisericești, cărți de rugăciuni pentru preoți onorați demni preoți, în tomuri singuratic ori în partii de ori ce mărime, pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.

În speranță, că onor. public român îmi va oferi binevoitorul concurs, rămân

Cu distincă și imă

Iustin Ardelean,
compactor.

Subscrișă văd. Frank Vilmosné cu stimă aduce la cunoștința on. public, că în urma unei prietenești înțelegeri a repăsit din fosta firmă Menráth și văd. Frank.

Totodată aduce la cunoștință că își continue magazinul bogat și corăspunzător și celor mai multe pretenții de monumente de acuma în piața Boros-Béni Nr. 3, unde se pot comanda tot felul de monumente de marmoră albă și sură, granit, syenit și labrador precum și monumente de marmoră roșie din țeară, toate aceste mai estine ea până acum le recomandă on. public

Primește ea și până acum tot felul de lucruri de sculptură, cari ea și până acum se efectuase sub conducerea dlui Iacob Belloni în teritoriul propriu din strada Karolina.

Protegierea on. public o cere și de-acuma cu deosebită stimă:

549 **Văd. Frank Vilmosné**

Bijuterii, oroloage, aur căleat

și recușite de argint, seduli de amănetaie cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Prăvălie pentru mănuși și suspensorii a lui

HUBATSCHKEK T.

ARAD, Szabadság-ter 20 sz.
(In casa Băncii populare și de industrie Aradanc.)
Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vënd pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public român cu respect: **Hubatschek T.**

Friedmann Lajos

prăvălie de coloniale și delicatose

ARAD, Piața Libertății Nr. 4 (lângă cafeneaua Pölzl)

Am onorarea aduce la cunoștința onoratului public că pe piața Libertății (lângă cafeneaua Pölzl), am deschis

o prăvălie de coloniale și delicatose

corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabilit în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, bețuri din țeară și streine, ceaiuri, prăjituri pentru ceai (Cafos veritabil) mare asortiment cu delicatose, cașuri, mezeluri (și coșer) ș. a. m.

Când cer protecția onor. public il asigur despre serviciu punctual și solid.

Cu deosebită stimă

Friedmann Lajos

Arad, Piața Libertății nr. 4 (l. Pölzl).

Comande din provincia
se execută prompt.

520

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de căt, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

253

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuințarea de apă nesiposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șarpele potrivite unitare și țevi de căneapă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Kákóczy-utca 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

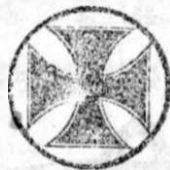
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrenă, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, șușituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, nuzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, sibirica peste tot, reuma, podagră ischiază, undul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor altele boale, care în tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefacțional curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflictoare, eară pe de altă parte e cel mai bun agent contra tuberculei.

Deosebită atențiune e a se da împrefurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate părțile lumii eară prețuiesc cu multumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atâr la Germania, căt și în Austro-Ungaria a fost oțelos oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită putere vindecătoare, e în geare cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și iefunătatea ostrordinară a curentului electro-magnetic e recomandă cu înt. pte.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folesibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folesibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expeditie pentru țeară și străinătate e:

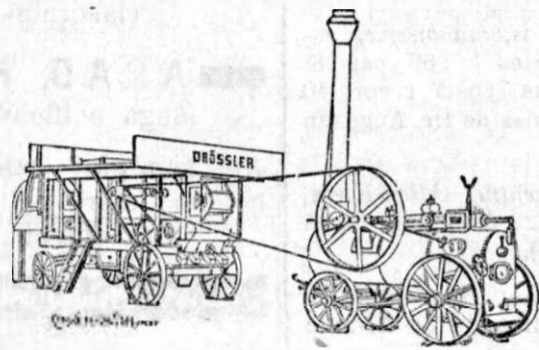
Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán

Carol Drössler

fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

transportă automobile, locomotive cu vapor, grapă de vâmbăcece cu vapor, imblăcece de mână și (jörgányos) motoare ulei crud, montează mori și tot felul de mașini agricole.

Marfa solidă, pe condițiuni favorabile plăta. —

Se trimit cataloage pret și cheltueli gratuite.

Se caută agenți

HEGEDÜS JÓZSEF

ciasornicar ARAD. juvaelier

— Piața Boros Béni și colțul străzei Nádor.

Chronometre Alpina

GENÈVE
1896

PARIS
1900

Cel mai

ESCELENT

ciasornic

al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

Cadouri de Crăciun și Anul nou.

CREMA

MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, inofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșata de pe nas și de pe mână. Mijloc mai bun pentru obraji și mâni aspre nu există.

⊗ Efect instantaneu. ⊗

Prețul I cor.

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.